

O CEO DE VIGO

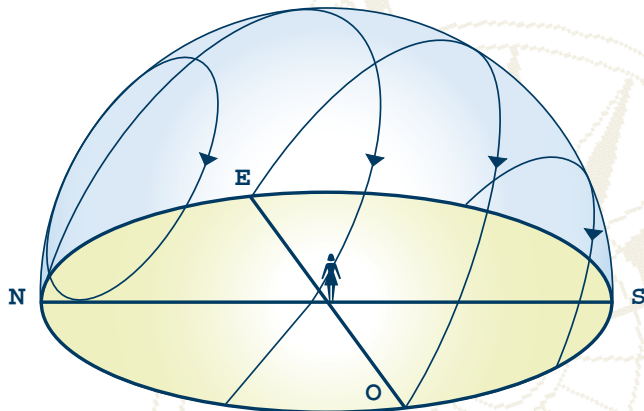

*Os obxectos celestes
locen sobre nós e con-
vidannos a coñecelos.
Estrelas, planetas,
galaxias, constelacións,
cúmulo estelares...
fálannos dun universo
infinito que está
ao noso alcance.
Só hai que ter en
conta unhas sinxelas
indicacións para guiár-
monos nun mapa cam-
biante que resplandece
cada noite no ceo
de Vigo.*

COMO ORIENTARSE

O CEO DE VIGO

O MOVIMENTO DAS ESTRELAS

A Terra vira en torno ao Sol, e ao mesmo tempo as estrelas e as constelacións viran de leste a oeste sobre nós.

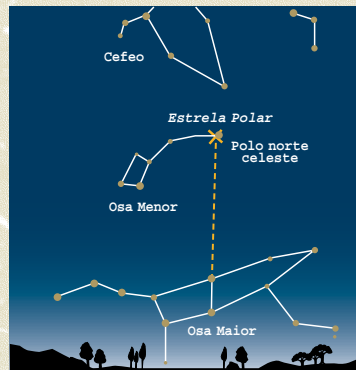
Cada día cambia un pouco o mapa estelar, aínda que as variacións son mini-

mas de ano en ano. Pero non se ve o mesmo dende todo o planeta: depende da latitude do observador. Vigo está a $42^{\circ}N$ e o movemento aparente segue a inclinación que marca o Polo Norte celeste.

POLO NORTE CELESTE

A Estrela Polar é a máis próxima ao Polo Norte celeste e áchase na constelación da Osa Menor.

Para localizala partimos da Osa Maior (máis fácil de distinguir) e trazamos unha liña imaxinaria.

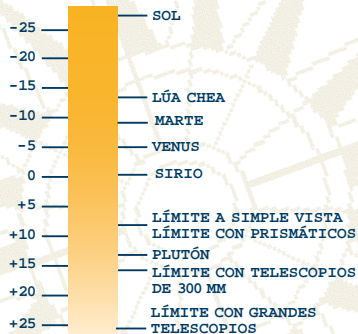
QUE VEMOS

A luz da Lúa tarda 1,3 segundos en chegar a nós e a da Estrela Polar, 431 anos. O que vemos é o pasado o momento no que partiu a luz cara á Terra.

ESCALA DE BRILLOS

A cantidade de luz que vemos é o brillo aparente de cada obxecto. Para medilo, emprégase unha escala.

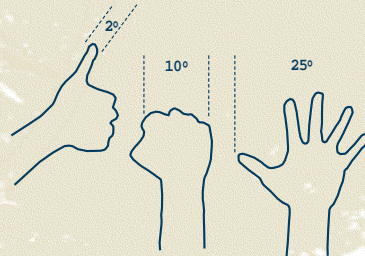
PRISMÁTICOS

Cuns prismáticos correntes (50 mm e de 7 ou 10 aumentos) obtéñense imaxes moi luminosas, ideais para detectar obxectos de luz débil no ceo nocturno.

MEDIR O CEO

A partir da Lúa ou da Estrela Polar podemos localizar obxectos e medir distancias.

Habemos estender a man e proxectar o dedo polgar (2 graos), o puño (10 graos) ou a man aberta (25 graos). Se nos din que Xúpiter está a 5 graos norte da Lúa, proxectamos o puño e á metade del aparecerá o planeta.

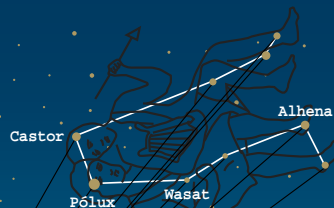

CONSTELACIÓNS

O CEO DE VIGO

REXIÓNS

As constelacións son figuras que creamos a partir de agrupacións de estrelas que parecen estar á mesma distancia da Terra, aínda que é unha ilusión óptica. Hoxe existen 88 e debuxan un mapa de rexións celestes.

Constelación de Xémini

INTERPRETACIÓNS

Para os gregos, a constelación Orión representaba ao xigante procreado con ouriños de Zeus, Poseidón e Hermes. Para os exipcios, Sahu, o "corpo espiritual". Para os árabes, al-Jabbar, o xigante. Para os aztecas, Ilhuicamina, o arqueiro do ceo...

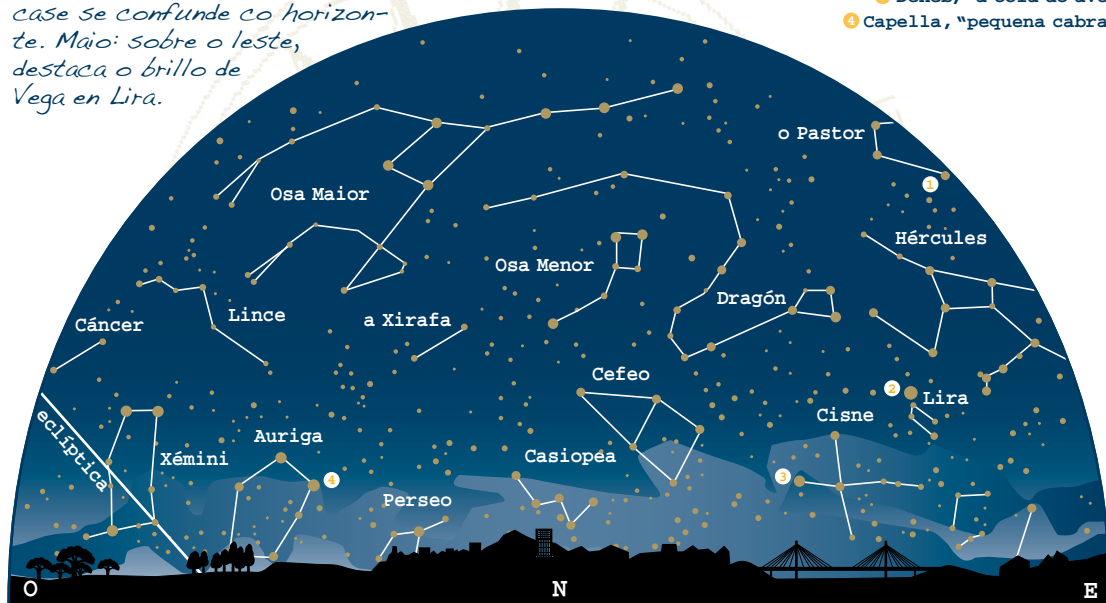
BÓVEDA CELESTE NA PRIMAVERA

O CEO DE VIGO

(Mirando ao norte) Marzo: a Osa Maior aparece a gran altura. Abril (mes da ilustración): a Vía Láctea case se confunde co horizonte. Maio: sobre o leste, destaca o brillo de Vega en Lira.

ESTRELAS BRILLANTES

- 1 Arturo, "gardián do oso"
- 2 Vega, "que cae"
- 3 Deneb, "a cola do ave"
- 4 Capella, "pequena cabra"

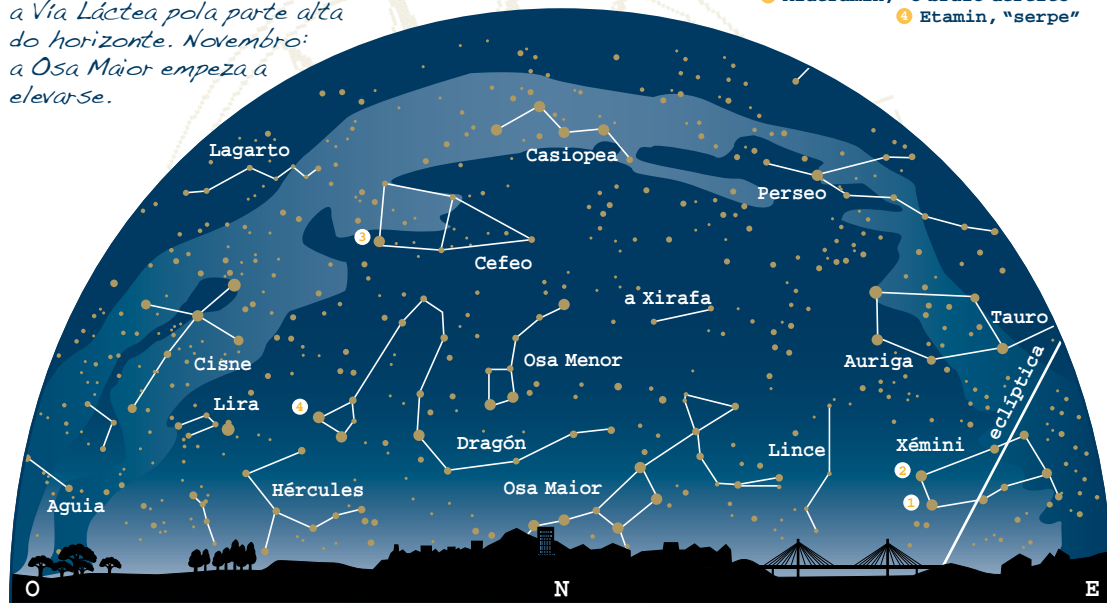
BÓVEDA CELESTE NO OUTONO

O CEO DE VIGO

(Mirando ao norte) Setembro: Vega (Lira) no oeste, e Aldebarán (Tauro) polo leste. Outubro (ilustración): a Vía Láctea pola parte alta do horizonte. Novembro: a Osa Maior empeza a elevarse.

ESTRELAS BRILLANTES

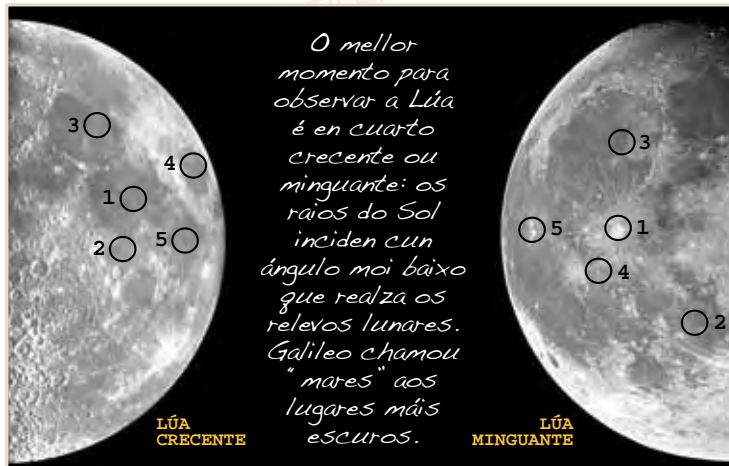
- 1 Pólux, "fillo de Zeus"
- 2 Cástor, "xemelgo de Pólux"
- 3 Alderamin, "o brazo dereito"
- 4 Etamin, "serpe"

A LÚA

O CEO DE VIGO

Fotos: Luc Viatour, licenza Creative Commons.
Ilustración: Orion 8, licenza Creative Commons

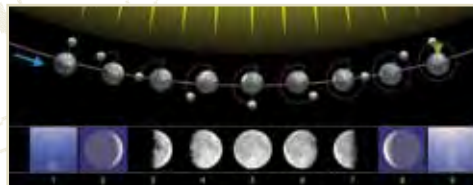
1. Mare Tranquillitatis
2. Aquí aluou Apolo 1
3. Mare Serenitatis
4. Mare Crisium
5. Mare Fecundatis

1. Cráter Copernicus
2. Mare Nubium
3. Mare Imbrium
4. Aluou Apolo 12
5. Cráter Kepler

MOVEMENTOS

A Lúa tarda o mesmo tempo en dar unha volta sobre si mesma que ao redor da Terra (uns 28 días), polo que sempre amosa a mesma cara. A aparencia (fases) depende da súa posición respecto do sol. A cara oculta puido verse en 1959, cando a nave soviética Lúa 3 fotografouna.

1. Lúa nova
2. Lúa nova visible
3. Cuarto crecente
4. Lúa xibosa crecente
5. Lúa chea
6. Lúa xibosa minguante
7. Cuarto minguante
8. Lúa minguante

PLANETAS

Cinco deles son visibles a primeira vista.

MARZO. Venus no horizonte E-SE. Xúpiter, á noite, horizonte E. Saturno, case toda a noite, en Virgo.

ABRIL. Venus, á alborada, horizonte E. Xúpiter, fin de mes antes do amencer, horizonte E. Saturno, toda a noite en Virgo.

MAIO. Venus, antes do abreite, a pouca altura, E-NE. Xúpiter, ao alba

no E. Saturno, case toda a noite en Virgo.

SETEMBRO. Mercurio, primeira semana no horizonte E-SE. Venus, tras o solpor, fin de mes, moi baixo ao O. Marte, final da noite no E. Xúpiter, toda a noite en Aries.

OUTUBRO. Venus, ao serán, a pouca altura en O-SO. Marte, madrugada, cara ao E.

NOVEMBRO. Venus, crepúsculo, horizonte SO. Marte, segunda metade da noite en Leo. Xúpiter, toda a noite en Aries.

VIAXE CÓSMICA

O CEO DE VIGO

OBXECTOS VISIBLES

Estrelas e planetas son o máis aparente do ceo. Pero o horizonte está cheo de obxectos que unha mirada atenta pode distinguir se as condicións de visibilidade nocturna acompañan.

E entre eles, un artificial, creado polo ser humano para investigar e colonizar algún día o espazo: a Estación Espacial Internacional, que reflicte a luz do sol. Logo da Lúa, é o obxecto máis brillante do firmamento.

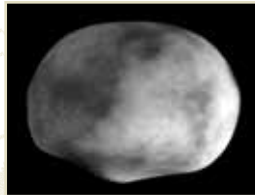
Fotos: Nasa, dominio público.
Oriónidas: Mila Zinkova, licenza Creative Commons

26 DE MARZO

NAVE ESPACIAL ISS

No ceo de Vigo, 10° S, ás 6:16h. Para vela outro día consulta estacionespacial.com

28 DE MARZO

ASTEROIDE VESTA

Antes de amencer, xunto á Lúa, no SE. Nesta ocasión son necesarios prismáticos.

ABRIL

GALAXIA DO SOMBREIRO

A súa luz tarda en chegar a nós 30 millóns de anos e podemos vela en Virgo (prismáticos).

15 DE XUÑO

ECLIPSE LUNAR TOTAL

A Lúa asomará polo leste eclipsada ao interpor-se a Terra entre ela e o Sol.

SETEMBRO

NEBULOSA DA HÉLICE

O "ollo de Deus" é unha envoltura de gas a 680 anos luz que aparece en Acuario (prismáticos).

OUTUBRO
ORIÓRIDAS

Choiva de meteoros, polos restos do cometa Halley, visible todo o mes ao norte de Orión.

PLANETARIO DO ZOO

O CEO DE VIGO

Fotos:

CÚPULA INCHABLE

Toda a cúpula é unha pantalla na que se proxectan vídeos didácticos de astronomía básica que teñen unha duración media de 20-25 minutos. Os máis pequenos poden gozar dun pase especial para eles.

Está pensada para lograr unha fácil comprensión das maravillas do ceo.

USO DO PLANETARIO

As visitas escolares que o soliciten poden realizar sesións de apoio no planetario. Está pensada como unha actividade alternativa no zoo para os días de choiva, fins de semana e festivos. Os horarios previstos son: 12:30, 13:30, 17:00, 18:00 e 19:00 horas.

